

KLASA: 007-06/26-01/16
URBROJ: 2158-95-01-26-6
U Osijeku, 14. srpnja 2026. godine

Na temelju članka 31. Statuta Pravnog fakulteta Osijek – pročišćeni tekst (KLASA: 007-01/24-01/4, URBROJ: 2158-95-01-24-4) iz srpnja 2024. godine, Fakultetsko vijeće Pravnog fakulteta Osijek na svojoj 601. redovitoj sjednici (17. sjednici u akademskoj godini 2025./2026.) održanoj dana 14. srpnja 2026. godine, pod točkom 10. dnevnog reda donijelo je

SMJERNICE O ODGOVORNOM KORIŠTENJU ALATA UMJETNE INTELIGENCIJE NA PRAVNOM FAKULTETU OSIJEK

I. PREDMET I CILJ SMJERNICA

Članak 1.

- (1) Ovim se Smjernicama utvrđuju načela, pravila i preporuke za primjereno, etično i odgovorno korištenje alata umjetne inteligencije (u daljnjem tekstu: UI alati) na Pravnom fakultetu Osijek (u daljnjem tekstu: Fakultet).
- (2) Izrazi koji se upotrebljavaju u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje, upotrebljavaju se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.
- (3) Cilj Smjernica je osigurati da se umjetna inteligencija koristi na način koji doprinosi kvaliteti nastavnog, znanstvenog i stručnoga rada, uz očuvanje akademske čestitosti, transparentnosti i odgovornosti svakog korisnika. Fakultet ovim dokumentom potiče razvoj digitalne pismenosti te kompetencija koje omogućuju kritičko, promišljeno i kreativno korištenje UI alata u akademskom i profesionalnom kontekstu.
- (4) Smjernicama se također nastoji osigurati usklađenost prakse Fakulteta s nacionalnim i europskim propisima, uključujući Uredbu EU o umjetnoj inteligenciji, kao i s načelima etičnog i društveno odgovornog korištenja tehnologije. Time se umjetna inteligencija promatra kao sredstvo koje nadopunjuje, a ne zamjenjuje, ljudsko znanje, prosudbu i stvaralaštvo.

II. PRIMJENA SMJERNICA

Članak 2.

- (1) Ove se Smjernice primjenjuju na studente Fakulteta, nastavno i nenastavno osoblje te vanjske suradnike i druge osobe koje koriste UI alate u okviru djelovanja Fakulteta.
- (2) Smjernice se primjenjuju na sve oblike rada – uključujući nastavu, istraživanja, stručne poslove i javnu komunikaciju.

III. TEMELJNA NAČELA KORIŠTENJA UI ALATA

Članak 3.

Korištenje UI alata na Fakultetu temelji se na sljedećim načelima:

- a) Načelo transparentnosti – svaki korisnik mora jasno navesti kada i kako koristi UI alat
- b) Načelo akademske čestitosti – UI alat ne smije zamijeniti osobni rad studenta, nastavnika ili zaposlenika, niti dovesti do obmane
- c) Načelo odgovornosti – krajnju odgovornost za sadržaj i interpretaciju rezultata snosi osoba koja koristi alat i koristi njegove rezultate

- d) Načelo zaštite podataka – zabranjeno je unositi osobne, povjerljive ili osjetljive podatke u UI sustave bez odgovarajuće zaštite i odobrenja
- e) Načelo ažurnosti – Fakultet redovito prati razvoj tehnologije i prilagođava Smjernice novim okolnostima.

IV. KORIŠTENJE UI ALATA U NASTAVNOM PROCESU

Članak 4.

- (1) Radi poticanja kompetencija za samostalan rad, a u svrhu smanjenja rizika zloupotrebe UI, Fakultet potiče usmeno ispitivanje, pisanje radova tijekom nastave, ispite pristupom otvorene knjige (*open-book*), problemski i radionički orijentiranu nastavu te kontinuirana vrednovanja.
- (2) Nastavnici mogu koristiti UI alate kao podršku studentima u učenju i razumijevanju gradiva te potiču njihovo promišljeno i odgovorno korištenje.
- (3) Korištenje UI alata nije obavezno za nastavnike.
- (4) Korištenje UI alata u nastavnom procesu mora podupirati, a ne slabiti, razvoj znanja i vještina za samostalan rad, kritičko mišljenje, sposobnost povezivanja koncepata, razumijevanje konteksta i donošenje samostalnih prosudbi.
- (5) UI alati mogu se koristiti kao potpora u pripremi nastavnih materijala, provedbi nastave, ubrzavanju procesa vrednovanja, u svrhu generiranja ideja i strukture rada, za pronalaženje literature, za jezičnu korekturu, kao pomoć u učenju, za poticanje kritičkog mišljenja te kao asistivna tehnologija kada su u nastavni proces uključeni studenti s invaliditetom.
- (6) Ako su u postupku vrednovanja korišteni UI alati, nastavnik o tome na primjeren način obavještava studente. UI alati se ne smiju koristiti kako bi se u potpunosti automatiziralo ocjenjivanje bez ljudske provjere i kritičkog uvida u dobivene rezultate već konačnu ocjenu i vrednovanje studentskih radova uvijek donosi nastavnik.
- (7) Nije dopušteno unositi u UI alate osobne niti druge povjerljive i osjetljive podatke.
- (8) Prilikom odabira UI alata potiče se odabir onih koji su razvijeni za akademsku zajednicu.

Članak 5.

- (1) Nastavnik kolegija za svaku nastavnu aktivnost i provjeru kompetencija utvrđuje dopuštenu razinu korištenja UI alata u skladu s ovim Smjernicama.
- (2) Nastavnici su dužni studente upoznati s pravilima upotrebe UI alata na način da jasno navedu sankcije za zabranjene oblike uporabe UI te razine dopuštenog korištenja UI alata koristeći sljedeći model razina:

Razina	Naziv	Opis dopuštenog korištenja
0	Bez UI	Nije dopušteno korištenje UI alata ni u jednom koraku izrade.
1	Jezična i tehnička dorada	UI se može koristiti isključivo za pravopis, gramatiku, stil, prijevod i oblikovanje, bez utjecaja na sadržaj i strukturu.
2	Ideacija, strukturiranje te izvršavanje izoliranih zadataka	UI se može koristiti za poticanje ideja, strukture te pronalaženje literature uz njihovu obveznu provjeru te za rješavanje manjih podzadataka koje student provjerava, doraduje i samostalno integrira u cjelinu.
3	Potpuna uporaba	UI ima ključnu ulogu u izradi sadržaja. Student preuzima odgovornost za provjeru, evaluaciju i etičnost rezultata.

- (3) Nastavnici imaju pravo provjeravati točnost i vjerodostojnost predanih pisanih studentskih radova.

- (4) Alati za otkrivanje UI generiranog sadržaja (UI detektori) mogu se koristiti kao pomoćno sredstvo no, odluka o stvarnoj upotrebi UI alata ne smije se temeljiti isključivo na UI detektorima nego i na usporedbi s ranijim radovima studenta, provjeri izvora, identifikaciji nekonzistentnosti argumentacije, postojanju generičkih ili površnih formulacija te drugim relevantnim pokazateljima.
- (5) Ako postoji sumnja na zloupotrebu UI alata nastavnik će zatražiti pisano pojašnjenje studenta o načinu izrade rada, korištenim izvorima, opis korištenja UI alata (naziv i verziju alata, svrhu i opseg korištenja, fazu rada u kojoj je alat korišten), opis doprinosa studenta te povijesti razgovora s UI alatom (upute koje je student zadao UI alatu (upite, engl. *prompts*) zajedno s odgovorom UI alata). Na temelju dostavljenog nastavnik može uputiti studenta na popravak, organizirati usmenu obranu rada, zabraniti polaganje kolegija ili prijaviti sumnju Stegovnom povjerenstvu za studente Pravnog fakulteta Osijek.

Članak 6.

- (1) UI alat ne može biti naveden kao autor ni kao suautor studentskog rada.
- (2) Studenti imaju pravo koristiti UI alate na način kako ih je definirao nastavnik na pojedinom kolegiju.
- (3) Radi provjeravanja stjecanja ishoda učenja korištenje UI alata treba biti transparentno prikazano u kontekstu vlastitog doprinosa studenta na način da svaki pisani studentski rad sadrži izjavu o korištenju ili nekorisćenju UI alata (**Prilog 1**). U slučaju korištenja UI alata u izjavi se obavezno moraju dodati informacije o nazivu i verziji korištenog UI alata, svrhu i opseg korištenja, fazu rada u kojoj je UI alat korišten te korištene upute (upite, engl. *prompts*).
- (4) Nedopuštena upotreba UI alata uključuje:
 - korištenje UI alata u opsegu većem u odnosu na razinu koja je dozvoljena u nastavnoj aktivnosti ili provjeri kompetencija,
 - generiranje sadržaja seminarskih, diplomskih ili istraživačkih radova u većem opsegu od onoga što je deklarirano izjavom u Prilogu 1.,
 - korištenje UI alata pri rješavanju ispita ili zadataka čiji je cilj provjera individualnih znanja i vještina,
 - plagiranje sadržaja generiranog UI alatom.
- (5) Ukoliko nastavnik ne specificira izrijekom razinu dopuštenog korištenja UI alata prilikom nastavnog zadatka ili provjere kompetencija, smatra se da je nije dopuštena uporaba UI alata odnosno predmnijeva se razina 1.
- (6) Parafraziranje ili prepravljanje tuđih izvora uz pomoć UI alata bez pravilnog navođenja izvora smatra se plagijatom i povredom akademskog integriteta.
- (7) Studenti su odgovorni za sadržaj i autentičnost vlastitog rada, bez obzira na korištenje UI alata. UI alati se mogu koristiti kao podrška učenju, ali ne smiju umanjiti mogućnost nastavnika da pravedno procijeni znanje i kompetencije studenta. Kršenje ovih pravila smatra se povredom akademskog integriteta.

V. KORIŠTENJE UI ALATA U ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOM RADU

Članak 7.

- (1) U istraživačkom radu UI alati mogu služiti kao podrška analizi podataka, obradi informacija i relevantnih izvora.
- (2) Istraživači moraju zadržati kritičku distancu i odgovornost za rezultate, interpretacije i zaključke.
- (3) UI alati se ne smiju koristiti za izradu znanstvenih radova bez ljudske revizije i navođenja korištenih metoda.
- (4) Upotreba UI alata mora biti u skladu s etičkim standardima i pravilima istraživanja i citiranja izvora.

- (5) Dopuštene upotrebe UI alata:
- lektoriranje, provjera gramatike, poboljšanje stila te prevođenje teksta,
 - razrada ideja, izrada nacrtu te razmatranje različitih pristupa za rješavanje istraživačkog problema,
 - izrada ili izmjena slika, tablica, grafova i multimedijских materijala ako su poštovani zahtjevi zaštite autorskih prava i privatnosti te uz jasno navođenje da je materijal djelomično ili u cijelosti generiran s pomoću UI alata.
- (6) U skladu s navedenim, nužno je da istraživači:
- primjenjuju UI alate na način koji unapređuje kvalitetu i učinkovitost istraživanja, uz zadržavanje akademske odgovornosti i etičnosti,
 - razumiju razliku između legitimne upotrebe UI alata i neovlaštenog preuzimanja tuđeg sadržaja te provjeravaju izvornost generiranog materijala,
 - ispituju pouzdanost i nepristranost (engl. *bias*) podataka i tekstova koje generiraju UI alati,
 - provjeravaju vjerodostojnost informacija koje UI alati proizvode, osobito u slučajevima mogućeg stvaranja netočnih ili izmišljenih podataka („halucinacija“),
 - koriste UI alate u skladu s načelima akademskog integriteta, uz promicanje etičnog, transparentnog i odgovornog istraživačkog pristupa.
- (7) Korištenje UI alata u procesu recenziranja znanstvenih i stručnih radova:
- recenzentima se ne preporučuje korištenje UI alata u procesu recenziranja znanstvenih radova, budući da takva praksa može dovesti do neovlaštenog otkrivanja podataka, uključujući osobne informacije i vlasničke sadržaje,
 - urednici i recenzenti ne smiju učitavati rukopise, slike ni druge informacije iz neobjavljenih radova u generativne UI sustave, jer to može predstavljati povredu autorskih i vlasničkih prava,
 - u iznimnim slučajevima kada se UI alati ipak koriste, recenzenti su dužni jasno navesti svrhu i opseg njihove primjene, pritom osigurati zaštitu povjerljivih podataka te pažljivo procijeniti ograničenja alata i moguće rizike za integritet recenzijskog postupka.

VI. UI ALATI U STRUČNIM POSLOVIMA FAKULTETA

Članak 8.

- (1) Fakultet može koristiti UI alate u stručnim poslovima uz poštivanje Opće uredbe o zaštiti podataka i internih sigurnosnih politika.
- (2) Svaka primjena UI alata u stručnim poslovima i procesima mora biti transparentna i dokumentirana.

VII. ZAŠTITA PRIVATNOSTI I PODATAKA

Članak 9.

- (1) Korisnici su dužni čuvati povjerljivost i privatnost podataka.

VIII. EDUKACIJA, NADZOR I SANKCIJE

Članak 10.

- (1) Fakultet će organizirati edukacije i radionice o odgovornoj upotrebi UI alata za studente i zaposlenike.
- (2) Zloupotrebom UI alata smatra se svaka upotreba umjetne inteligencije suprotna načelima ovim Smjernica, čestitosti, transparentnosti i profesionalne odgovornosti.

- (3) Za svaku zloupotrebu UI alata korisnik može odgovarati pred Etičkim povjerenstvom Fakulteta, koje djeluje radi promicanja i zaštite etičkih načela u nastavnoj i znanstvenoj djelatnosti, stručnom radu, međusobnim odnosima i javnom istupanju nastavnika, suradnika, drugih zaposlenika i studenata.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 11.

- (1) Ove Smjernice primjenjuju se od dana usvajanja na Fakultetskom vijeću.
- (2) Fakultet će redovito preispitivati i po potrebi ažurirati odredbe ovih Smjernica.
- (3) Smjernice su izrađene uz potporu UI alata koji su korišteni za jezično oblikovanje i tehničku doradu teksta, a temelje se na analizi i usporedbi dobrih praksi svjetskih i hrvatskih sveučilišta i institucija.

DEKAN

Prof. dr. sc. Tunjica Petrašević, v.r.

U slučaju korištenja UI alata potrebno je navesti informacije o nazivu i verziji korištenog UI alata, svrhu i opseg korištenja, fazu rada u kojoj je UI alat korišten te korištene upute:

[illegible]

STUDENT/ICA

(vlastoručni potpis)